

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 7582-02-19 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 47940-03-19 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופטת הדסה אסיף

התובע והתובעת שכנגד

1. אלון כץ ת.ז. xxxxxxxx
התובע בתיק 7582-02-19
ע"י ב"כ עו"ד רון לוינטל

2. מירי פרבר ת.ז. xxxxxxxx
התובעת בתיק 47940-03-19
ע"י ב"כ עו"ד דוד רוזן

נגד

הנתבעים והנתבע שכנגד

1. אסף דוברין ת.ז. xxxxxxxx
ע"י ב"כ עו"ד חן אילוז

2. מירי פרבר ת.ז. xxxxxxxx
נתבעים בתיק 7582-02-19

3. אלון כץ ת.ז. xxxxxxxx
הנתבע בתיק 47940-03-19

1

פסק דין

2

רקע

3

4

1. התובע פרסם בקבוצת פייסבוק פוסט, בתגובה להתכתבות בקבוצה בנושא חיסוני ילדים, תוך שהביע עמדתו כי הוא נמנה על אלה שאינם מוכנים לחיסון "אוטומטי" לפי המלצות משרד הבריאות, כ אם על אלה שמבקשים ללמוד, לחקור ולדעת יותר, טרם החלטה. בפניי תביעתו בסך 75,000 ₪, בגין דברים שפרסמו הנתבעים בתגובה לפוסט, בהם בה כינו אותו ואת רעייתו, בין היתר: "מפיצי מחלות".

8

9

10

2. הנתבעת הגישה תביעה שכנגד, אף היא בסך 75,000 ₪, בשל הוצאות שנגרמו לה כתוצאה מהתביעה העיקרית ועקב נזקים רפואיים שנגרמו לה, לשיטתה, בגינה.

11

12

עובדות המקרה

13

14

3. בין הצדדים אין קשר: הם אינם מתגוררים באותה עיר ואין להם היכרות מוקדמת. התובע והנתבע חברים שניהם בקבוצת פייסבוק בשם "אבא פגום" (להלן: "הקבוצה"). בהמשך לפרסומים בקבוצה בנושא חיסון ילדים, לרבות פוסט המביע עמדה נגד מדיניות החיסונים, ואשר נמחק, פרסם התובע פוסט משלו, בו הביע את עמדותיו הנ"ל. כך למשל: "אז חשוב לי שתדעו אני אחד מאנשי ה"כת" כפי שמכנים אותנו, אלה שלא מוכנים שיזריקו לילדים שלהם חומרים

18

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 רעילים מרגע שהם יוצאים לאוויר העולם! אתם אלה שמאמינים לכל מה שאומרים לכם בלי
 2 לחקור, בלי לבדוק מה מכילים החיסונים, מה התופעות מה הסיכונים ומה קורה בכלל סביב כל
 3 העליהם. אתם אלה שהולכים כמו שטופי מוח אחרי העדר אז אתם פה הבעיה! לא אלה
 4 שהחליטו לעצור הכל לחקור וללמוד ולקרוא מידע חשוב...אז במקום להאשים אחרים תבדקו
 5 קודם כל את מי אתם תוקפים ולמה".
 6 יוער, בעת הפרסום לא מלאה לבנו של התובע שנה, בעוד חיסוני השגרה לחצבת ניתנים מגיל שנה
 7 ומעלה בלבד.

8
 9 .4 בתגובה לכך, פרסם הנתבע את שמו ותמונתו של התובע, בעמוד הפייסבוק האישי שלו, תחת
 10 הכותרת "מפיצי מחלות". הנתבע הגדיל לעשות והגיב על הפוסט של התובע בקבוצה, כדלקמן:
 11 "פרסמתי תמונה שלו ושל אשתו, קראתי להם מפיצי מחלות ואני מבקש לעזור להפיץ, זה לא
 12 שיימין (כך במקור, י.א) זה עובדה. האיש הזה מסכן את כולנו שיקח אחריות. לשתף בכל הכוח".

13
 14 .5 הנתבעת, שנחשפה לפוסט של הנתבע, מיהרה לשאול מה עשה התובע ש"זכה" להיקרא מפיץ
 15 מחלות. לאחר שהנתבע הגיב לה, תוך שהעתיק את הפוסט שכתב התובע, הצטרפה הנתבעת
 16 וכתבה "ואני חיסנתי את שלי לא פייר שילדים לא מחוסנים ידביקו את שלי חצופים שלא יתרבו
 17 הדבילים". בנוסף, הנתבעת שיתפה את הפוסט שפרסם הנתבע.

18
 19 .6 התובע פנה אל הנתבעים ודרש מהם להסיר את הפרסומים המכפישים, תוך שציין כי מדובר
 20 בלשון הרע. הנתבע השיב כי מדובר בעובדה ולא בהוצאת דיבה, והוסיף: "זו רק ההתחלה,
 21 120000 פגומים (היינו, חברי הקבוצה, י.א) ימצאו את המקום שהילדים שלכם מפיצים מחלות
 22 והלחץ רק מתחיל". הנתבע סירב להסיר את הפוסט שפרסם. הנתבעת חסמה את התובע, עם
 23 פנייתו אליה, אך הסירה את הפוסט ששיתפה. תגובותיה לפוסט של הנתבע נותרו על כן.

טענות הצדדים

24
 25
 26 .7 התובע טען כי פרסומי הנתבעים עולים כדי לשון הרע, לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965
 27 (להלן: "החוק"). לעמדתו, הפרסום בחשבון האישי של הנתבע, תגובותיו המלבנות וכן שיתוף
 28 הפרסום על ידי הנתבעת ותגובותיה, מצדיקים תביעה לפיצוי לדוגמא בהתאם לסעיף 7א(ג) לחוק,
 29 שכן מדובר בכוונה ברורה לפגוע בתובע. אולם, משיקולי אגרה, העמיד התובע תביעתו על סך
 30 75,000 ₪ בלבד, בהתאם לסעיף 7א(א) לחוק.

31
 32 .8 הנתבע תיאר כי הפוסט של התובע פורסם בעת התפרצות של מחלת החצבת בישראל, במהלכה
 33 נפטרה מהמחלה תינוקת בת שנה וחצי שלא חוסנה. לטענתו, פרסם את הפוסט ואת התגובות עת
 34 נחמץ ליבו על אותה תינוקת, ולאחר שנחשף למידע רפואי, לפיו קיים חשש ממשי לחיי ילדים
 35 שלא חוסנו ולמדוכאי חיסון השוהים במחיצתם. הנתבע הוסיף, שפרסם את הדברים כמצוות "לא

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 תעמוד על דם רעך", תוך שחש חובה מוסרית להגן על הילדים ועל האוכלוסיות המוחלשות,
2 העלולים למצוא עצמם בסכנת חיים.
- 3
4 9. הנתבע הפנה לדברי התובע, שכינה את אלה המחסנים את ילדיהם "שטופי מוח", "הולכים אחר
5 העדר", וטען כי הם הבעיה ולא מתנגדי החיסונים. הנתבע טען שכאב אשר חיסן את ילדיו נפגע
6 מהפרסום של התובע.
7
- 8 10. אליבא הנתבע, אין בפרסום שלו לשון הרע, משום שמדובר בתגובה לפוסט שפרסם התובע, שקרא
9 לאבות להפסיק לחסן את ילדיהם, ואף האשים הורים מחסנים בהאשמות קשות, תוך שלא חסך
10 בהתבטאויות חמורות כלפיהם. לכן, סבור הנתבע כי תגובתו לגיטימית בנסיבות העניין ומתייחסת
11 לתובע, כמו לכל הורה שאינו מחסן את ילדיו, כאל מי שמסכן את בריאות הציבור.
12
- 13 11. לחילופין, טען הנתבע, שאם יוכרע כי דבריו עולים כדי לשון הרע, הרי עומדת לימינו הגנת תום
14 הלב לפי סעיף 15 לחוק, סעיפים קטנים (2), (3), (5) ו-10. כאמור, פרסם את הדברים מתוך
15 חובה חוקית, מוסרית או חברתית. לנגד עיניו עמדה הדאגה לשלום הציבור. בנוסף, הגן על עניין
16 אישי כשר – הפרסום נעשה לשם הגנה על ילדים, והפרסום הופנה להוריהם של אותם ילדים.
17 קריאת הנתבע לשתף את הפוסט הייתה מתוך מטרה להגיע להורים אשר שולחים את ילדיהם לגן
18 בו נמצא ילדו של התובע, על מנת להגן על חסרי ישע. זאת ועוד, הפרסום הינו הבעת דעה על
19 התנהגות התובע, שלא רק שלא מחסן את ילדיו אלא קורא לאחרים לא לחסן את ילדיהם. בשים
20 לב לכך, הנתבע הביע דעתו על מעשי התובע ועל השלכות של התנהלותו – הפצת מחלה – בקרב
21 הציבור. מבלי לגרוע מהאמור, הוסיף הנתבע כי הפרסום הוא גינוי לפוסט של התובע.
22
- 23 12. אם לא די באמור, הנתבע סבור שפרסומו עומד בתנאי סעיף 16 לחוק, כיוון שלא חרג מתחום
24 הסביר באותן נסיבות ועל כן חזקה כי פרסם את הפוסט בתום לב.
25
- 26 13. לחילופין חילופין, טען כי הפרסום הוא אמת ויש בו עניין ציבורי, בהתאם לסעיף 14 לחוק. בימים
27 בהם פורסם הפוסט השתוללה מגפת חצבת במדינת ישראל, שגבתה מספר קורבנות. לטענתו,
28 מדובר בעובדה מוכחת, כי אוכלוסייה שלא מחסנת חושפת את הציבור, בפרט ילדים קטנים
29 ואוכלוסיות בסיכון, לסכנת חיים של ממש. מכאן, שאין חולק כי בנסיבות המתוארות, פרסומו
30 של הנתבע חוסה תחת הגנת אמת בפרסום.
31
- 32 14. הנתבעת טענה כי הביעה דעתה לפי זכותה לחופש הביטוי. לגרסתה, כחולה המקבלת טיפולים
33 כימותרפיים, היא משתייכת לקבוצת סיכון, והביעה, בתגובה שפרסמה, את דעתה כי מי שאינו
34 מתחסן ואינו מחסן את ילדיו, מסכנים אותה ושכמותה. עוד הוסיפה, כי חברת פייסבוק עצמה
35 פועלת נגד מתנגדי חיסונים, מגדירה תכנים המבטאים התנגדות לחיסונים כ"תוכן מסוכן"
36 ומצמצמת את חשיפתם.
37

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

15. לעמדתה של הנתבעת, הפסיקה הבחינה בין פרסום המהווה לשון הרע, לבין תגובה המהווה הבעת דעה בלבד. בעניין שיתוף הפרסום של הנתבע, טענה כי הסירה את השיתוף לאחר דקה אחת בלבד, כך שלתובע לא נגרם נזק משום שהפוסט לא הגיע לאיש. הנתבעת ציינה כי "זכתה" לאיומים מטעם התובע ורעייתו. חמור מכך, האחרונה מחקה את ההתכתבות על מנת לשבש ראיות.

התביעה שכנגד

16. בתביעה שכנגד נטען כי התובעת "ניזוקה בריאותית מתביעת הנתבע שכנגד כנגדה ומבקשת כי בית המשפט יפסוק לה פיצויים על נזקים, הוצאות משפט וייצוג שנטלה התובעת בגין כתב הגנתה ותביעתה זו". התובעת לא פירטה מהם הנזקים הרפואיים שנגרמו לה, וכן לא פירטה את נזקה, אלא דרשה פיצוי כולל של 75,000 ₪.

17. הנתבע שכנגד דוחה מכל וכל את הנטען. לדעתו לא מדובר בתביעה של ממש כי אם במסמך "אווירה" ותו לא, וכי הנתבעת לא הציגה שום עוולה שעוול התובע כלפיה, ושניתן לתת סעד בגינו. לטענתו כל התביעה שכנגד איננה אלא בקשה לפסיקת הוצאות בגין התביעה העיקרית ובפסיקה נקבע כי לא ניתן להגיש "תביעה בגלל תביעה".

18. במהלך ישיבת ההוכחות ביקש ב"כ התובעת שכנגד למחוק את התביעה שכנגד ללא צו להוצאות. לאחר שב"כ התובע עמדה על פסיקת הוצאות, חזר בו. לחילופין ביקש למחוק את התביעה שכנגד, כנגד מחיקת התביעה העיקרית נגד הנתבעת, אולם התובע סירב לכך. לצד אלה, התובעת שכנגד זנחה בסיכומיה את כל טענותיה בתביעה שכנגד.

טענות להרחבת חזית

19. הנתבע טען בסיכומיו, כי התובע הוסיף לסיכומיו נספחים, ללא שניתנה לכך רשות בית המשפט. מדובר בנספחים 2 ו-6 לסיכומי התובע, והנתבע ביקש להורות על גריעתם מהתיק. נספח 2 לסיכומי התובע הינו צילום הפוסט שפרסם הנתבע בעמוד האישי שלו. נספח 6 הוא שיתוף הפוסט שביצעה הנתבעת 2, לו הוסיפה טקסט משלה. לטעמי אין בנספח 2 משום הרחבת חזית. הפוסט שפרסם הנתבע תואר במדויק על ידי התובע בכתב התביעה. הנתבע לא חלק על פרסום הפוסט, תוכנו או הכיתוב שהתנוסס לצדו. כך, גם ללא צילום מסך הפוסט ניתן היה להבין במדויק מהו אותו "פרסום" שפרסם הנתבע. במילים אחרות, הוספת התמונה כנספח לסיכומי התובע לא מעלה ולא מורידה מטענותיו לאורך כל ההליך.

20. לעומת זאת, אני מוצאת בנספח 6 לסיכומי התובע הרחבת חזית אסורה. ובמה דברים אמורים? אין חולק כי הנתבעת שיתפה את הפוסט של הנתבע, מה שכלל הן את התמונה והן את הכיתוב. לעומת זאת, בשום שלב, עד לסיכומים, לא נטען על ידי התובע כי הנתבעת הוסיפה לשיתוף טקסט משלה, ולכן הוספת צילום של שיתוף הפוסט כולל הטקסט הנלווה לו, מהווה הרחבת חזית

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 אסורה ואני קובעת כי יש לגרוע אותו מתיק בית המשפט, ואתעלם ממנו בניתוח הסוגיות
2 ובהכרעה.

דין והכרעה

התביעה שכנגד

7 21. לטעמי, יש לדחות את התביעה שכנגד. כזכור, בתביעה שכנגד טענה הנתבעת בכלליות כי ניזוקה
8 בריאותית עקב התביעה העיקרית, ונגרמו לה הוצאות רבות. אין חולק שהנתבעת מטופלת
9 בטיפולים כימותרפיים, בשל מחלתה שהתגלתה טרם הגשת התביעה. הנתבעת לא הוכיחה
10 החמרה במצבה הרפואי כתוצאה מההליך המשפטי. יתרה מזאת, במהלך עדותה הסתייגה
11 ממכלול הסעדים בתביעה שכנגד, והסבירה כי הגישה אותה בגין הוצאות הייצוג המשפטי
12 בתביעה העיקרית בלבד (עמ' 21, שו' 21-24). בעניין זה, הצדק עם התובע. לא ניתן להגיש "תביעה
13 בגלל התביעה". בעל דין הזוכה בתביעתו זכאי כי ייפסקו לזכותו הוצאות משפט בהן נשא לשם
14 ניהול ההליך השיפוטי, וזאת במסגרת אותו הליך. אין מקום להליך נפרד או לתביעה שכנגד, בגין
15 הוצאות משפט. ניכר כי התביעה שכנגד הוגשה אך ורק כ"תגובת נגד" וניסיון ניגוח בתובע, על
16 עצם הגשת התביעה נגד הנתבעת. לאור האמור, התביעה שכנגד נדחית.

התביעה העיקרית

19 22. בע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (4.8.2008), קבע בית המשפט העליון את השלבים לניתוח תביעת
20 לשון הרע (להלן: "פס"ד נודלמן"):
21 "מהלך הניתוח של טענת הפגיעה בשם הטוב, המולידה עוולה בנזיקין ומזכה בפיצוי, בנויה
22 מארבעה שלבים. ראשית, יש לפרש את הביטוי, בהקשר אובייקטיבי, ולשאוב ממנו את
23 המשמעות העולה ממנו, על פי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר. פרשנות זו יש להשעין
24 הן על מובנם הפשוט של דברי הפרסום המפורשים, והן על האמור "בין שורותיו", כפי שמכלול
25 זה עשוי להתקבל ולהתפרש בעיני האדם הסביר (סעיף 3 לחוק). שנית, יש לבחון האם על פי
26 משמעות זו, מהווים הדברים "לשון הרע" על פי סעיף 1 לחוק, והאם אופן אמירתם מהווה
27 "פרסום" כמשמעותו על פי מבחני סעיף 2 לחוק. בשלב שלישי יש לבחון את תחולת ההגנות
28 השונות על הפרסום על פי סעיפים 13 עד 15 לחוק, אשר תחולת מי מהן עשויה לשלול את
29 אחריותו של המפרסם לפרסום לשון הרע. גם שלב זה עשוי לכלול רכיב המתייחס לפרשנות
30 הביטוי ולסיווגו, למשל, כביטוי של עובדה או ביטוי של דעה, לשם התאמתו להגנה הרלבנטית.
31 בשלב הרביעי, אם ממלא הפרסום את תנאי שלושת השלבים הקודמים, נבחנת שאלת הסעדים,
32 ובתוכם שאלת הפיצוי הראוי לתובע. על כל ארבעת השלבים חולש עקרון האיזון החוקתי בין
33 הזכות לשם טוב ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי (עניין אמר, שם; עניין הרציקוביץ', שם).
34 איזון זה טבוע עמוק במסגרת התנאים הסטטוטוריים שעוצבו בחוק הן לצורך בירור שאלת

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 האחריות, והן לצורך אומדן הנזק. איזון זה משפיע על פרשנות הוראות החוק ודרך יישומו בכל
2 הקשר".

3
4 הניתוח צריך להביא אפוא בחשבון את עיקרון חופש הביטוי מצד אחד, ואת חשיבות שמו הטוב
5 של אדם, מצד שני. בית המשפט העליון עמד על האיזון הנדרש בין הזכות לשם טוב לבין חופש
6 הביטוי (ראו: ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ, נח(3) 558, (2004) (להלן: "עניין
7 שוקן"). בפסיקה נקבע העיקרון – חופש הביטוי אינו חופש הביזוי.

8 השלב הראשון – הפירוש הסביר של הביטוי

9
10 23. השלב הראשון שנקבע בפסי"ד נודלמן הוא פירוש הביטוי שפורסם בהקשר אובייקטיבי, הן על פי
11 מובנם הפשוט של הדברים והן על פי המשמעות העולה "מבין השורות". מן הכלל אל הפרט:

12
13 24. הנתבעים טענו כי הדברים שפרסמו הם בגדרי הבעת דעה לגיטימית, במסגרת חופש הביטוי, וכי
14 יש לבחון דבריהם על רקע הנסיבות ובהקשר בהם פורסמו. הנתבע הפנה לעניין שוקן, וטען כי שם
15 נקבע שמקום בו קיים קושי פרשני, ביחס לביטוי שפורסם, יעדיף בית המשפט את הפרשנות
16 המצמצמת, לפיה אין מדובר בלשון הרע.

17
18 25. אין מחלוקת בין הצדדים כי הפולמוס בציבור בדבר חיסוני השגרה ונחיצותם הינו נפיץ ומעורר
19 אמוציות. כך, פרסום התובע בא כתגובה למחיקת פוסט אחר, שעסק בהתנגדות למתן חיסונים,
20 עורר תגובות קשות ולכן נמחק. התובע טען, כי לאחר שאותו פוסט נמחק, הביע דעתו בפוסט
21 משלו על אותם אנשים המכנים אנושים כמוהו "חברי כת" (עמ' 12, שו' 16-20 לפרוט). בתגובה,
22 פרסם הנתבע את תמונתו ושמו של התובע, יחד עם הכותרת "מפיצי מחלות". התובע הצביע על
23 המשוואה בין התנגדותו למתן חיסונים לילדים, להגדרתם כמפיצי מחלות. שני הפוסטים פורסמו
24 על רקע התפרצות מחלת החצבת בישראל, שהתבטאה בתחלואה גבוהה ביחס לשנים קודמות.
25 להבנת, האדם הסביר הנחשף לפרסום מעין זה יבין את האמירות כפשוטן – התובע (שאינו מוכר
26 לאדם הסביר), מתנהל בניגוד להנחיות משרד הבריאות, ולא מחסן את ילדיו, ולמרות זאת שולח
27 את ילדיו למסגרות החינוך, ובכך עלול לסכן ילדים ואנשים אחרים בתחלואה. הפירוש
28 האובייקטיבי של הביטוי "מפיצי מחלות" הוא הגדרה של מי שנושאים מחלה ומפיצים אותה
29 בדרך של מגע עם אחרים או שהייה לצד אחרים. הביטוי, בתוך ההקשר בו פורסם, ובשים לב
30 לרקע של הפרסום, הוא כינוי למי שמסרבים להתחסן ולחסן את ילדיהם בכך תורמים להפצת
31 מחלות.

32
33 השלב השני - האם הפרסומים עולים כדי לשון הרע

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 26. לפי פס"ד נודלמן, בשלב זה יש לבחון האם משמעות הביטוי, כפי שנקבעה בשלב הראשון, עולה
2 כדי "לשון הרע" כהגדרתה בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע. לשון הרע מוגדרת בחוק, בין היתר,
3 כך –
4 "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –
5 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
6 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו".
7
8 27. דומה, כי לא יכולה להיות מחלוקת שפרסום תמונתו ושמו של התובע, בעמוד הפייסבוק האישי
9 של הנתבע, תחת הכותרת "מפיצי מחלות", והכיתוב לצדו, לפיו התובע אינו מחסן את ילדיו,
10 מקיימת את תנאי סעיף 1(1) לחוק, לפיו תיוג התובע כמתואר לעיל, עלול לעשותו מטרה לשנאה,
11 בייחוד בתקופה בה פורסמו הדברים, והרגישות הרבה בציבור לנושא מחלות קשות שניתן
12 להתחסן בפניהן, נוכח מקרה המוות של הפעוטה שלא חוסנה.
13
14 28. האמור נכון גם ביחס להגדרת לשון הרע בסעיף קטן (2), משום שהפרסום עשוי לבזות את אותו
15 אדם בשל ההתנהגות המיוחסת לו, קרי – ההימנעות מחיסון ילדיו. כאמור, על רקע התקופה בה
16 נכתבו הדברים, פרסום פרטיו של אדם תוך שמייחסים לו התנהגות של הימנעות מחיסונים,
17 עשויה לבזות אותו, לכל הפחות בעיני הציבור התומך בהתחסנות כנגד אותן מחלות. זאת משום
18 שבבחירותיו של אותו אדם יש משום חריגה מההתנהגות הכללית של מרבית הציבור הנוטה
19 להתחסן, או סטייה מהנורמות המצופות מהציבור להקדים חיסון למחלות.
20
21 29. נשאלת השאלה, מה דינה של תגובה לפוסט ברשת חברתי ומה דינו של שיתוף אותו פוסט. בית
22 המשפט העליון דן לאחרונה ברע"א 1239/19 שאול נ' ניידלי תקשורת בע"מ (8.1.2020) (להלן:
23 "עניין שאול") בסוגיות אלה וכך קבע: "... כאשר משתמש מפרסם תגובה לפרסום המכיל לשון
24 הרע, ייתכן שהדבר יוביל באופן דומה לחשיפת הפרסום מושא התגובה למשתמשים נוספים.
25 אולם, במקרה זה נהיר כי יש להתמקד בתוכן התגובה של אותו משתמש ולא בעצם החזרה על
26 הפרסום, הנעשית באופן טכני, ללא מעורבותו הפעילה". מכאן, שעל פי עניין שאול, יש לבחון כל
27 תגובה בנפרד, האם היא עולה כדי לשון הרע על פי החוק.
28
29 30. על פי הראיות, הנתבע פרסם ארבע תגובות: האחת, לפרסום התובע, והשאר בהמשך לפרסומו
30 הוא. בראשונה כתב הנתבע: "חברים פרסמתי פוסט עם תמונה שלו ושל אישתו, קראתני להם
31 מפיצי מחלות ואני מבקש לעזור להפיץ, זה לא שיימין זה עובדה. האיש הזה מסכן את כולנו
32 שיקח אחריות. לשתף בכל הכוח" (להלן: "תגובה 1"). לטעמי תגובה 1 עולה כדי לשון הרע.
33 בתגובתו זו מעודד הנתבע את משתתפי הקבוצה לפנות לפרסום שפרסם בעמוד הפייסבוק שלו
34 ולהעבירו למספר גדול ככל הניתן של אנשים. בתגובה זו הנתבע חוזר על הפרסום בפוסט, לפיו
35 התובע ורעייתו הם "מפיצי מחלות", אלא מוסיף שהתובע מסכן את הציבור. כאמור, בהקשר

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 הפולמוס הציבורי בדבר חיסונים, ועלייה במס' החולים במחלת החצבת בתקופה הרלוונטית,
 2 תגובה 1 נכנסת גם היא בגדר לשון הרע.
 3
- 4 31. בשאר התגובות כתב הנתבע: "את מבינה הם החליטו שהם לא מחסנים את הילדים שלהם, אבל
 5 שולחים אותם לגן, הם קוראים לעוד אנשים לעשות כמותם, בידיעה שלהפיץ מחלות זה
 6 לגיטימי. אז זהו שלא, הם מסכנים את החברה כולה, בארה"ב אסור לשלוח ילדים לא מחוסנים
 7 למערכת החינוך" (להלן: "תגובה 2"); "מירי, המדע קצת יותר מתקדם, ומחלות שכבר יחלו
 8 להעלם מהעולם חוזרות בגלל אנשים מסוכנים שמפיצים מחלות" (להלן: "תגובה 3"); "צריך
 9 להפיץ, אסור להפסיק שאנשים כאלו שמסכנים את כולנו יבינו שאין להם מקום בחברה"
 10 (להלן: "תגובה 4"). לטעמי תגובות 2 ו-4 עולות כדי לשון הרע, כאשר הן מובאות כתגובה לפוסט
 11 הנתבע, ומייחסות לתובע ולרעייתו מחדלים של סיכון הציבור, הנתבע מכנה אותם אנשים
 12 מסוכנים, וגם כאן קורא לשתף את הפרסום על מנת להוקיע אותם מהחברה. לעומת זאת, תגובה
 13 3 הינה תגובה כללית, שאיננה מתייחסת באופן אישי לתובע או לרעייתו, ומתייחסת לקבוצת
 14 אנשים בלתי מסוימת. נכון שתגובה זו נכתבה כתגובה לפוסט של הנתבע המקשר בין התובע
 15 ומשפחתו לבין אותה "סכנה", אולם אמירה ספציפית זו אינה מתייחסת לתובע באופן ישיר, אלא
 16 לציבור אליו הוא משתייך ככלל ולכן, לדעתי אינה עולה כדי לשון הרע בהקשרו של התובע.
 17
- 18 32. התובע מתייחס בתביעתו לשתי תגובות של הנתבעת: את הראשונה כתבה הנתבעת לאחר
 19 שהנתבע הסביר לה מדוע "הכתיר" את התובע ורעייתו כמפיצי מחלות, אז כתבה "תקשיב אין לי
 20 מושג כבר למי להאמין בחיי מדינה הזויה". לדעתי, אין בתגובה זו משום לשון הרע, באשר אינה
 21 אלא הבעת פליאה כללית. האמירה "מדינה הזויה" איננה מופנית באופן אישי אל התובע ולכן
 22 אינה עומדת בתנאי סעיף 1 לחוק. בתגובה השנייה כתבה הנתבעת: "ואני חיסנתי את שלי לא
 23 פייר שילדים לא מחוסנים ידביקו את שלי חצופים שלא יתרבו הדבילים". לטעמי, אמירה זו
 24 עונה להגדרת לשון הרע, לפי סעיף 1 הנ"ל, משום שנכללו בה המילים: "שלא יתרבו הדבילים".
 25 המילה "דביל" היא כינוי לאדם אידיוט, טיפש, רפה שכל. כאשר אדם מכונה כך, הדבר עלול
 26 לבזותו בעיני אחרים, להשפילו, להפכו מושא ללעג ולהתבדחות (במובן השלילי). לכן, תגובה זו
 27 עונה על תנאי סעיף 1 לחוק, על שני חלקיו.
 28

השלב השלישי – האם הדברים עולים כדי פרסום

33. סעיף 2 לחוק קובע –

"(א) פרסום, לעניין לשון הרע – בין בעל פה, ובין בכתב או בדפוס...

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות -

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע."

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

34. הפרסומים, שפורסמו ברשת החברתית "פייסבוק" עונים על האלמנטים שבסעיף 2 לחוק, להגדרת פרסום. פרסום הפוסט בפייסבוק, שהינו פרסום בכתב, החשוף לעיני כל, היה מיועד לציבור רחב, ווודאי הגיע לפחות לאדם אחד, זולת התובע. ניתן להיווכח, בנקל, כי לפוסט של הנתבע הגיבו מספר אנשים. הפוסט ששיתפה הנתבעת הגיע אף הוא אל אלה שנחשפו לפוסט של הנתבע, או לכל הפחות, בנסיבות בהן דף הפייסבוק של הנתבע חשוף לרבים, עשוי היה להגיע אליהם.

35. גם שיתוף הפוסט של הנתבע, על ידי הנתבעת, מהווה פרסום. בעניין שאול הוסיף בית המשפט העליון וקבע כי יש לראות בפעולת השיתוף (share) ברשתות החברתיות, כ"פרסום" הבא בגדר חוק איסור לשון הרע, ועשוי להקים עילת תביעה נגד משתמש ששיתף תוכן עוולתי. מכאן, ששיתוף פוסט הנתבע, ע"י הנתבעת, הכולל את הכותרת "מפיצי מחלות" מהווה גם הוא פרסום של לשון הרע.

השלב הרביעי - האם עומדת לנתבעים הגנת אמת בפרסום

36. סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע קובע –
"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

נטל הראייה והשכנוע לאמיתות תוכנו של הפרסום ולעניין הציבורי בפרסום, מוטל על המבקש להתגונן על פי סעיף 14 הנ"ל.

37. הנתבע טען כי במועד הפרסום השתוללה מגפת חצבת במדינת ישראל שפגעה באנשים רבים ואף גבתה מספר קורבנות. לטענתו הסיבה להתפשטות המחלה היא אוכלוסייה שאינה מחסנת על פי המלצות משרד הבריאות. כך, אותה אוכלוסייה חושפת את הציבור, ובפרט ילדים ובעלי מערכת חיסון חלשה, למחלת החצבת ומדובר בסכנת חיים של ממש. לכן, לשיטתו קיים עניין ציבורי סביב סוגיית החיסונים.

38. אך לצד זאת, הנתבע לא הסביר מדוע לטענתו הדברים שפרסם הם אמת. הוא ניסה להוכיח כי יש אמת בכך שמי שלא מתחסן ו/או מחסן את ילדיו, בהכרח גם מפיץ מחלות. אכן, התובע הביע הסתייגותו ממדיניות חיסוני השגרה של משרד הבריאות, אולם אין הסתייגותו מחייבת שלא התחסן, או כי לא חיסן את ילדיו בשלב מסוים. התובע התעקש כי אינו מתנגד לחיסונים באופן גורף, אלא לתהליך בו התקבלו ההחלטות (עמ' 11, שו' 31-32 לפרוטי). לא זו אף זאת, התובע טען כי בעת הפרסום לבנו טרם מלאה שנה ולכן ממילא לא יכול היה להוות סיכון לציבור, במועד הפרסומים, משום שטרם הגיע לגיל החיסון (שנה ומעלה). טענה זו לא נסתרה, ומשכך קביעת הנתבע כי התובע מפיץ מחלות כיון שאינו מחסן את ילדיו, לא הוכחה כטענת אמת. בנוסף,

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 הנתבעים לא טענו, ולא ניסו להוכיח, כי בנו של התובע לא קיבל את החיסון גם כשהגיע לגיל
2 המתאים.

3
4 39. אשר על כן, אני קובעת כי הנתבעים לא הצליחו להוכיח את הגנת אמת בפרסום. משהגעתי
5 לקביעה דנן, איני נדרשת לשאלה אם יש בפרסום עניין ציבורי.

6 השלב הרביעי – האם עומדת לנתבעים הגנת תום הלב

7
8 40. סעיף 15 לחוק קובע:

9 "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את
10 הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

11 (1)

12 (2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית, או
13 חברתית לעשות אותו פרסום;

14 (3) הפרסום נעשה לשם הגנה על עניין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו
15 הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעוניין בו עניין אישי כשר;

16 (4) ...

17 (5) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע –

18 (א) כבעל דין, כבא כוחו של בעל דין או כעד בישיבה פומבית של דיון כאמור בסעיף

19 13(5), ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21, או

20 (ב) כאדם שעניינו משמש נושא לחקירה, כבא כוחו של אדם כזה או כעד בישיבה

21 פומבית של ועדת חקירה כאמור בסעיף 13(6), או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של

22 הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

23 (6) ...

24 (10) הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן;"

25
26 41. הנתבע מיקד את טענותיו לפרסום בתום לב בנסיבות בהן: הפרסום נעשה מתוך חובה חוקית,
27 מוסרית וחברתית, בעקבות הפרסום של התובע בו הביע התנגדותו למתן חיסונים, מתוך תחושת
28 שליחות של הנתבע להגן על חסרי ישע ודאגה לשלום הציבור; הפרסום נעשה לשם הגנה על עניין
29 אישי כשר של הנתבע; הפרסום מהווה הבעת דעה על התנהגותו של התובע ועל דעותיו; וכן
30 הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש את הפרסום שפרסם התובע קודם לכן, המהווה,
31 לטענת הנתבע, לשון הרע לכשעצמו.

32
33 42. הנתבעת טענה כי הפרסומים נעשו בתום לב, מתוך הגנה על עניין אישי כשר, כתגובה לפוסט של
34 התובע ובמסגרתם הביעה באופן לגיטימי עמדתה בסוגיית החיסונים ודעתה על מתנגדי חיסונים.
35 כן טענה שהתובע פעיל מאד בתחום, טורח להביע את עמדותיו, תוך שימוש ברשתות החברתיות,

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 כך שעליו לצפות לכך שדבריו ופרסומיו יזכו לתגובות באותן פלטפורמות. הגם שהדברים לא
2 נכתבו מפורשות ניתן ללמוד מכתב ההגנה וסיכומי הנתבעת, כי היא פונה להגשת סעי' 15(2), 15(3)
3 15(5) ו- 15(10).

4
5 43. פרסום בתום לב מתוך חובה חוקית מוסרית או חברתית – לטעמי, הגנת סעי' 15(2) לחוק אינה
6 עומדת לנתבעים. הנתבע טען לחובה חוקית מכח חוק "לא תעמוד על דם רעך" לפרסם את
7 הדברים על התובע. בנסיבות המקרה, ניתן להצביע על זהות או לפחות דמיון רב בין החובה
8 החוקית הנטענת לחובה מוסרית. ודוק, לא די בקיומה של חובה חוקית, מוסרית או חברתית,
9 אלא יש לקבוע כי הפרסום נעשה בתום לב. חזרתי על כך שסוגיית חיסוני פעוטות שרויה
10 במחלוקת ציבורית, יש התומכים בה ויש המתנגדים לה. יש שאינם נוקטים עמדה ופועלים
11 בהתאם למדיניות משרד הבריאות מתוך אמון בהנחיותיו. אין חולק כי בעת הרלוונטית
12 לפרסומים, הנושא עלה למודעות הציבורית, בשל התפשטות מחלת החצבת, בפרט אצל ילדים,
13 ובשל מקרי פטירה של פעוטות שלא חוסנו. בנסיבות אלה, ניתן לקבוע כי הייתה קריאה בציבור
14 להקפיד על ביצוע חיסונים, מצד אחד, והובעו דעות נגד, מצד שני. על רקע זאת, ניתן להניח
15 שהנתבעים חששו לבריאות ילדיהם, או לבריאותם הם. על אותו רקע אפשר לומר שהנתבעים ראו
16 לעצמם חובה מוסרית, חברתית, או שתיהן גם יחד, להתריע בפני הציבור הרחב אודות מי שאינו
17 נוטה לחיסון.

18
19 44. דא עקא, כי אופיים של הפרסומים, מספרם, פרסום תמונתו של התובע, התייחסות לרעייתו,
20 הלשון בה השתמשו הנתבעים, והקריאה להחרימם ולסלקם מן החברה, מעידים כי הנתבעים
21 פרסמו את הפרסומים בכוונת מכוון לפגוע אישית בתובע ובני משפחתו, ולא דווקא בכוונה
22 טהורה להגן על הציבור, כזה או אחר, מפני מי שאינם מחסנים את ילדיהם, או מביעים דעה שונה
23 משלהם בשדה החיסונים מפני מחלות. יתר על כן, העיון בפרסום של התובע, בעקבותיו פרסם
24 הנתבע את פרסומיו והנתבעת הלכה בעקבותיו והוסיפה משלה, מלמד שאין בפרסום התובע יתד
25 להישען עליה בטענה שהתובע לא חוסן, או לא חיסן את ילדיו, אלא מבטא את עמדתו כי הוא
26 נכלל בקבוצת האנשים שאיננה מוכנה לקחת חלק בחיסון ילדים באופן אוטומטי, אלא מבקש
27 ללמוד את הנושא, לחקור בו ולקבל מידע טרם החלטה. על כן, לטעמי, פרסום הנתבעים, כנגד
28 התובע אישית, לא נעשה בתום לב על מנת לשמור על בריאות הציבור, כי אם מהרצון לדחוק רגליו
29 של מי שמבטא דעה אחרת ושונה משלהם.

30
31 45. בדנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך, פ"ד סז (1) 667 (2014), נקבע: "פרשנות הסעיף
32 מלמדת, לטעמי, כי ההגנה בנויה משלושה רכיבים ששילובם מקים חובה לפרסם – היחסים
33 שבין המפרסם לנמען הפרסום, תוכנו של הפרסום והנורמה החוקית, החברתית או המוסרית
34 המחייבת לפרסם דברים אלה. כל אחד משלושה גורמים אלה עשוי להשפיע על השאלה אם יש
35 להכיר בחובת פרסום, שהיא, כאמור, תנאי לתחולת ההגנה... קיומם של היחסים מניח שני
36 צדדים הכרחיים – המפרסם, שעליו מוטלת חובת פרסום והנמען, שאליו בלבד יש לכונן את

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני :

- 1 הפרסום. פרסום החורג מתפוצת הנמענים שכלפיהם קמה החובה, לא יוכל לזכות להגנה לפי
2 סעיף 15(2) לחוק (השוו, שנהר, בעמ' 255-265)."
3
4 46. ומשם לכאן - אין מחלוקת בין הצדדים כי פרסומי הנתבעים הופנו לכל חברי קבוצת "אבא פגום"
5 ולכל מי שנמנה על תפוצת דפי הפייסבוק האישיים שלהם. זוהי תפוצה רחבה, שאיננה עורכת מיון
6 בין מי שעשויים להיפגע חלילה כתוצאה מהמחדל שייחסו הנתבעים לתובע, לבין אלה שאינם
7 מצויים בקבוצת סיכון, או קרובים למי שמצויים בקבוצת סיכון. על פי הכלל שנקבע בעניין פלוני
8 הנ"ל, יש לכוון את הפרסום לנמענים שבינם לבין המפרסם יחסים המטילים את חובת הפרסום,
9 בין בפן החוקי, ובין בפן המוסרי-חברתי. משעה שהפרסום נעשה כלפי כל מי שקשור לדפי
10 הפייסבוק בהם נעשו הפרסומים, הרי שמדובר בתפוצה החורגת מהנמענים שכלפיהם קמה
11 החובה, אותו ציבור אשר עליו ביקשו הנתבעים להגן, לפי גרסתם, ולכן המפרסמים אינם זוכים
12 להגנתו של סעיף 15(2) לחוק. על כן, גם מטעם זה, דין טענה ההגנה הנ"ל להידחות.
13
14 47. פרסום בתום לב לשם הגנה על ענין אישי כשר – אין חולק שהנתבעים אינם מתגוררים במקום
15 מגורי התובע. אין חולק שילדיהם אינם מצויים בקרבה לבנו, והסבירות שהם עצמם יבואו במגע
16 עמו או עם בני משפחתו קטן. יתר על כן, הנתבע כלל לא ידע לאיזו מסגרת שולח התובע את בנו.
17 זאת ועוד, הנתבעים כלל לא ידעו אם התובע ובני משפחתו מחוסנים, אם לאו. הנתבע טען לקיומו
18 של עניין אישי כשר, מבלי שפירט או הוכיח אותו. בכתב ההגנה טען את הטענה באופן לאקוני:
19 "עולה כי התובע (הטעות במקור – י.א.ב) פרסם את הדברים לשם הגנה על ענין אישי כשר של
20 אותם הורים אליהם הופנה הפרסום של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר. כלומר ברור
21 שהפרסום של אסף נעשה לשם הגנה על ילדים והפרסום של אסף הופנה להוריהם של אותם
22 ילדים...נעשתה מתוך מטרה להגיע אל אותם הורים ששולחים את ילדיהם לגן עם ילדיו של
23 התובע...". לא מני ולא מקצתי. הפרסום לא נעשה אינדיווידואלית לציבור מסוים, אלא לכל חברי
24 הקבוצה, בין אם הם הורים אם לאו, בין אם הם הורים לילדים בגילאי גן אם לאו, וכיו"ב. בנוסף,
25 העיון מעלה כי דווקא אחד המגיבים הוא שהעלה את נושא האיתור של הורים השולחים את
26 ילדיהם לאותו הגן בו מתחנכים ילדי התובע ולא היה זה הנתבע, שאף אין בפרסומו שום קריאה
27 להורים באשר הם לבחון אם ילדיהם מצויים באותו הגן בו שוהה בנו של התובע. איני סבורה
28 שהגנת סעי' 15(3) עומדת לנתבע.
29
30 48. להבדיל מכך, הנתבעת העידה על עצמה כאישה חולה במועדים הרלוונטיים ותמכה טענתה זו
31 באישורים רפואיים שונים. לשיטתה, בהיותה אישה חולה (לא אכנס לפרטים, לשם שמירת
32 פרטיותה של הנתבעת), ולאור אופי הטיפול שקיבלה במועדים סמוכים, ניתן לצאת מנקודת
33 ההנחה שנכללה בקבוצת סיכון ללקות בשחפת, אם תבוא בקרבת מי שאינו מחוסן ונושא עמו את
34 המחלה. במובן זה, ניתן להתייחס אל הנתבעת כאל מי שיש לה ענין אישי בפרסום. יחד עם זאת,
35 וכפי שצינתי, בראש ובראשונה צריך שהפרסום יעשה בתום לב. המקרים המפורטים בסעיף 15
36 לחוק, באים להעיד על נסיבות, אך הם אינם עומדים בפני עצמם. יש להוכיח כי על רקע אותן
37 נסיבות, המפרסם פעל בתום לב.

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1
2 49. בפסיקה נעשה הקשר, ברור למדי, בין הוראות סעיף 15 להוראות סעיף 16 לחוק. המפרסם יוכל
3 ליהנות מהחזקה כי פעל בתום לב, אם יטען ויוכיח שהתקיימו תנאי סעיף 16(א) לחוק, אך ייכשל
4 בהוכחת תום לב, אם הנפגע (התובע) יוכיח קיומם של תנאי סעיף 16(ב) לחוק. למען השלמת
5 התמונה, נביא את לשונו של סעיף 16:

6
7 **"(א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15**
8 **ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום**
9 **בתום לב.**

10 **(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום**
11 **אחת מאלה:**

12 **(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;**

13 **(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח**

14 **אם אמת הוא אם לא;**

15 **(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים**

16 **המוגנים על ידי סעיף 15."**

17
18 50. כפי שצינתי לעיל, לא עלה בידי הנתבעים להוכיח אמת בפרסומיהם בעניינם של התובע ובני
19 משפחתו, שהוצגו שמי שלא התחסנו ולא חיסנו את ילדיהם, מבלי לערוך בירור בשאלה אם
20 התחסנו בפועל אם לאו, או אם הם חולים בפועל אם לאו. אשר לבנם, העיד התובע שלא מלאה
21 לפעוט שנה, כך שבמועד הפרסומים ממילא לא היה יכול לחסנו. אין חולק שטרם הפרסומים,
22 איש מהנתבעים לא פנה אל התובע לשם בירור סטטוס החיסון, האם התובע מחוסן מפני חצבת,
23 האם רעייתו מחוסנת מפניה ומה הסטטוס של בנו. לטעמי, ניתן היה להבין בנקל, מפרסומו של
24 התובע, כי מדובר בשאלת חיסון פעוטות. כך גם הובן ע"י הנתבע שהתייחס להכנסת ילדים לגני
25 ילדים בארה"ב, וכך הובן על ידי הנתבעת שהתייחסה לכך שחיסנה את ילדיה. על כן, היה מקום
26 לבדוק פרטים אלה, טרם שפרסמו האשמה: "מפיצי מחלות". משלא עשו זאת, הגם שניתן היה
27 לפנות אל התובע במידי ובקלות, גם בערוץ התקשורת הפרטי, הם מוחזקים כמי שפעלו בחוסר
28 תום לב, לפי סעי' 16(ב)(2) לחוק. להבנתי, הנתבעים לא סתרו חזקה זו, ומכאן עודם מוחזקים כמי
29 שלא פעלו בתום לב. לכך השלכות ביחס לכל סעיפי ההגנה שבסעיף 15 לחוק עליהם הסתמכו.

30
31 51. פרסום בתום לב כהבעת דעה על התנהגות התובע - אני סבורה כי הנתבעים אינם יכולים להישען
32 על הוראות סעיף 15(5). לשיטתי, הן הפוסט של הנתבע והן תגובות הנתבע והנתבעת, אינם בגדר
33 הבעת דעה ואסביר: בפוסט, הנתבע קובע כי התובע ומשפחתו הם מפיצי מחלות, מבלי שטרם
34 להסביר מדוע הוא מכנה אותם כך. רק לאחר שהנתבעת שאלה אותו: "למה???" מה עשו???" השיב
35 הנתבע כי השניים הם מתנגדי חיסונים. אין בכך הבעת דעה, אלא קביעת עובדה גרידא. בתגובה
36 הראשונה הנתבע מתאר את שפרסם בדף הפייסבוק שלו על התובע ורעייתו, תוך שהוא מבקש

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 מאחרים לשתף ולהפיץ את הפרסום. מאחר והתגובה של הנתבע לפרסום של התובע, וכן הפרסום
2 שפרסם הנתבע על התובע בדף הפייסבוק האישי שלו, הם בעלי תוכן דומה, ברור שדין התגובה
3 כדין הפרסום.
- 4
5 52. בתגובה נוספת קרא הנתבע להפיץ את הפרסום, תוך שהוא מציין כי מדובר באנשים המהווים
6 סכנה לחברה ושעליהם להבין כי "אין להם מקום בחברה". בעיניי מדובר באמירה מסוכנת שאין
7 לה מקום במדינה מתוקנת, וגם אם ניתן, עקרונית, להתייחס אליה כאל הבעת דעה, מדובר בדעה
8 קיצונית ביותר שראוי שלא הייתה מפורסמת בלשון זו. תגובה נוספת כוללת גם היא אמירות
9 המופנות כלפי התובע ורעייתו, ונטען כי הם "מסכנים את החברה כולה". האמירה "מסכנים"
10 יכולה להתפרש גם במישור המילולי, כלומר האם בפועל נשקפת סכנת הידבקות במחלה מהתובע
11 ורעייתו, וגם במשתמע – אם יש בדבריהם או עמדותיהם בנושא החיסונים משום סיכון חברתי.
12 בשני המקרים, אין מדובר בצורה לגיטימית להביע דעה. במישור המילולי, לא מדובר בדעה כי אם
13 בהצגת עובדה, קרי – התובע ובני משפחתו מסוכנים, פיזית, לציבור. במישור המשתמע – מדובר
14 בתגובה חריפה, שאינה פרופורציונלית בהקשר הכללי, תוך שהמסד העובדתי האמיתי אינו ידוע
15 לנתבע, ולטעמי אינו יכול לעמוד בכללי הבעת דעה לגיטימית.
- 16
17 53. אף אם חלק מהדברים עשויים להיות מובנים, נוכח הרקע בו פורסמו, כהבעת דעה, לגיטימית
18 במידה כזו או אחרת, הרי שמשעה שלא נסתרה החזקה כי פורסמו שלא בתום לב, הגנה זו,
19 שעניינה הבעת דעה על התנהגות התובע, אינה יכולה לעמוד.
- 20
21 54. פרסום בתום לב כתגובה לפרסום לשון הרע - לעניין סעיף 15(10), אין חולק כי שכל הפרסומים
22 מקורם ברצון להגיב על פרסומו של התובע. כפי שהצבעתי לעיל, התובע הטיח בציבור ההורים
23 שבוחר לחסן ילדיו מילים קשות וכינה אותו "עדר" ו"שטוף מוח". נשאלת השאלה: האם פרסומי
24 התובע הם לשון הרע, אותה גינו הנתבעים? אני סבורה שהתשובה לכך שלילית. בית המשפט
25 העליון קבע שהגנת סעיף 15(10) אינה חלה אוטומטית על כל תגובה באשר היא, ויש לבחון האם
26 התגובות הינן לצורך "גינוי" או "הכחשה" או שהן עוברות את גבול הטעם הטוב ועולות כדי
27 "הכפשה" (ראו: רע"א 8279/13 עו"ד יורם שפטל נ' אמנון הולצמן, פסקה 7(20.3.14)). בעיניי,
28 פרסומי הנתבעים אינם בגדר הכחשה או גינוי כלל. תוכנם אינו מבקר את תוכן דבריו של התובע,
29 אף לא בהתייחס למילים הקשות שנקט, כמו "עדר" ו"שטוף מוח". הפרסומים התייחסו לגופו של
30 אדם ולא לגופו של הרעיון המוצג על ידו, והגיעו כדי הכפשה ונידוי. יש לזכור כי אמירותיו של
31 התובע בפרסום, באו בתגובה לפרסום קודם, שהוסר, בו כונו אלה שאינם מקבלים את ההמלצות
32 להתחסן כמובן מאליו – "כת". בפרסום שלו, התובע אינו מתייחס לאדם באופן אישי, אלא תוקף
33 את הרעיון של "השתקת" אותם אלה בעלי הדעה האחרת והשונה מהמקובל. להבדיל מכך,
34 פרסומי הנתבעים מסיתים את זירת ההתלהמות אל האדם האינדיווידואלי, גינויו והרחקתו
35 מהחברה, ופרסומיהם, על פי לשונם הבוטה, מעידים כי אין להם עניין בגינוי הרעיונות שהובעו על
36 ידי התובע, כי אם בהכפשתו והם עברו את גבולות הטעם הטוב. מובן שניתן היה להגיב לדברים

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

1 בצורה שונה ולקיים שיח ראוי ומכובד, תוך הצגת עמדותיהם וחששותיהם לקבוצות הסיכון,
2 תחת ההתבטאויות כפי שהתבטאו.

3
4 55. לטעמי, תגובה לא סבירה, הפוגעת באופן ישיר בתובע, כאשר התועלת שיכולה הייתה לצמוח
5 מהפרסומים קטנה באופן יחסי לפגיעה בתובע. בנוסף, מהתכתובת בין הנתבע לבין אשת התובע,
6 הוא טען בפניה שזו רק ההתחלה ו"הלחץ רק מתחיל". כלומר, הנתבע פעל מתוך מגמה להפעיל
7 לחץ גדול על התובע ומשפחתו, ולהפיץ את שמו ואת עובדת היותו מתנגד לחיסונים בתפוצה רחבה
8 ככל הניתן, מה שמעיד על רצונו של הנתבע לפגוע בתובע אישית, פגיעה גדולה שאינה עולה בקנה
9 אחד עם הערכים המוגנים בסעיף 15.

השלב החמישי – הפיצוי

10
11
12 56. התובע סבור שיש להחיל, בנסיבות, את סעיף 7א(ג) לפיו –
13 "במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי
14 בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן
15 (ב), ללא הוכחת נזק".

16
17 התובע העמיד את תביעתו, לצרכי אגרה, על סך של 75,000 ₪ בלבד. התובע טען כי הפרסומים
18 נעשו בכוונה לפגוע, וגרמו לו נזק נפשי, כאב וסבל.

19
20 57. הנתבע טען כי התובע לא הוכיח נזק, וכן כי אינו יכול לתבוע נזק שנגרם, לכאורה, לאשתו ולבנו,
21 שכן הוא הגיש התביעה בשמו בלבד. הנתבעת הוסיפה, כי התובע אינו רופא או בעל מוניטין
22 כלשהו ברפואה, שדעתה עליו עשויה לפגוע בו. מדובר באדם שלא מבין את ההשלכות של התנגדות
23 לחיסונים, אשר העלה בעזות מצח פוסט המלבה את האש וקרא, הלכה למעשה, לאנשים כמוה
24 להביע דעתם.

25
26 58. בפס"ד נודלמן הותוו קווים מנחים לקביעת שיעור הפיצוי (שם, פסקה 51):

27
28 "הסעדים בגין פגיעה בשם הטוב נגזרים מהאיזון החוקתי שברקע הערכים המתנגדים בתחום
29 זה – הזכות לשם טוב ולפרטיות אל מול חופש הביטוי. בקביעת הסעדים, נלקח בחשבון אופייה
30 של הפגיעה ונסיבותיה, ומעמדם של הפוגע והנפגע. (ע"א 802/87 נוף נ' אבנרי, פד"י מה(2) 489
31 (1991) (להלן: עניין נוף), 493). חומרת הפגיעה משפיע על שיעור הפיצויים שיש לפסוק (ע"א
32 552/73 רוזנבלום נ' כץ, פד"י ל(1) 589 (1975) (להלן: עניין רוזנבלום), 595; ע"א 30/72 פרידמן
33 נ' סגל, פד"י כז(2) 225 (1973) (להלן: עניין פרידמן), 244). תפוצת הפרסום, התנהגות הפוגע,
34 התנהגות הניזוק ומעמדו קודם לפרסום ישפיעו על גובה הפיצוי...".

35

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 59. אני מוצאת כי עסקינן בשלושה סוגי פרסומים: פרסום ישיר, שיתוף של פרסום, ותגובות. לטעמי
2 אין פרסום הפוסט כפרסום התגובות, כאשר הפוסט מוצג לעיני כל, מבלי שלמשתמש, כל חבר
3 בדף הפייסבוק של הנתבעים, יש אפשרות בחירה לראות את הפרסום, אם לאו. להבדיל מכך,
4 לצורך צפייה בתגובות, נדרשת פעולה אקטיבית של המשתמש.
- 5
6 60. לטעמי לביטויים בהם השתמש התובע בעצמו, כשכינה את ציבור המחסנים "שטופי מוח"
7 ו"עדר", יש השפעה על גובה הנזק. ובמה דברים אמורים? אמנם התובע לא הפנה את דבריו כלפי
8 אדם ספציפי, אולם דבריו הופנו כלפי ציבור שלם של הורים המחסנים את ילדיהם, בהתאם
9 להנחיות משרד הבריאות. הנתבע נמנה עם ציבור זה, וניכר שנפגע מפרסום התובע באופן אישי.
10 אכן, במועדים הרלוונטיים הייתה התפרצות של מחלת החצבת בישראל, ואין חולק שנגבו חיי
11 אדם, כעולה מהפרסומים שצירף הנתבע. אין חולק כי הפולמוס בדבר מתן חיסונים הינו רגיש
12 ונפיץ, קל וחומר בעת התפשטותה של מחלה שקיים חיסון מפניה. נסיבות אלה, מחזקת תחושה
13 בציבור הכללי, כי ציבור שאינו מחסן או מתחסן, אחראי, או לפחות תורם, להתפשטות המחלה.
14 סביר מאוד בעיניי, שכל אלה יחד הובילו את הנתבע לפרסם את הפרסומים נושא התביעה דנא.
15 הנתבעת, הייתה כאמור, חלק מקבוצת סיכון בשל מצבה הרפואי ולכן ניתן להבין את מניעתה
16 בשעת הפרסום.
- 17
18 61. לעניין חומרת הפגיעה, התובע טען בחקירתו כי הנתבעים לא התייחסו לפנייתו, ולא הסירו את
19 הפרסום גם לאחר שביקש זאת מהם (עמ' 17, שו' 29-27 לפרוטי). זאת, בניגוד לטענתו בכתב
20 התביעה כי הנתבעת הסירה את השיתוף, אך לא את התגובות. הנתבעת טענה שהסירה את
21 הפוסט לאחר דקה אחת בלבד, בשל קבלת דרישת ההסרה מהתובע. לעומת זאת, בחקירתה
22 הודתה כי הפוסט היה באויר משך 5 שעות, ולא כפי שטענה תחילה. היא הסבירה את הסתירה
23 בדבריה, בכך שההסרה נעשתה מיד עם פנייתו אליה (עמ' 19, שו' 17-13 לפרוטי). כלומר, להבדיל
24 מהנתבע שסירב להסרת פרסומו, הנתבעת הסירה מיד עם פניית התובע את שיתוף הפוסט של
25 הנתבע, אך לא את התגובות.
- 26
27 62. התובע ציין כי הפרסום הגיע לפחות לחמישה מחבריו, ולטענתו גרם להם להתרחק ממנו ולהימנע
28 מלהיפגש עמו ועם משפחתו (עמ' 17, שו' 6-1 לפרוטי). התובע לא זימן איש מאותם חברים על מנת
29 שיחזק את אמיתות דבריו, והסביר כי הם לא רצו להיחשף בבית המשפט (עמ' 16, שו' 30-26). יחד
30 עם זאת, טען שצילומי המסך שהגיש, נמסרו לו מחבריו שנחשפו לפרסומי הנתבעים. התובע טוען
31 כי זו הראיה הטובה ביותר להוכחת טענתו (עמ' 17, שו' 12-10). יוער, שהתובע בחר בתביעה ללא
32 הוכחת נזק, ולכן אינו מחויב בהוכחת נזקו בפועל.
- 33
34 63. אין מחלוקת שאנשים נוספים, פרט לתובע, נחשפו לפרסומי הנתבעים, כפי שניתן להיווכח
35 מהתגובות להם. ברם, לא ניתן לאמוד את כמות האנשים שנחשפו לפרסומים ולא הגיבו.
36

בית משפט השלום בחדרה

תא"מ 19-02-7582 כץ נ' דבורין ואח'

תא"מ 19-03-47940 שם תיק ללא שמות חסויים

תיק חיצוני:

- 1 64. בהינתן האמור לעיל, ובנסיבות הכוללות של העניין, לרבות השיח הציבורי בסוגיה במועד
2 הרלוונטי, ביטוייו של התובע, דברי הנתבעים, כמות הפרסומים, מידת החשיפה ופרק הזמן עד
3 להסרה, אני מחליטה כדלקמן:
4
5 א. בגין הפוסט שפרסם הנתבע ישלם הנתבע לתובע, פיצוי בסך 5,000 ₪.
6 ב. בגין השיתוף של הפוסט, תשלם הנתבעת לתובע, פיצוי בסך 2,000 ₪.
7 ג. בגין כל אחת מהתגובות שפרסם הנתבע, ישלם הנתבע לתובע 750 ₪, סך הכל 2,250 ₪.
8 ד. הנתבעת תוסיף ותשלם לתובע פיצוי בגין תגובתה, בסך 300 ₪.
9 ה. הנתבעים ישאו, בהוצאות משפט ובשכ"ט עו"ד בסך 5,000 ₪, בגין התביעה העיקרית, כאשר
10 הנתבע ישא ב-80% מהם ואילו הנתבעת תישא ב-20% מהם. בקביעת סכום שכ"ט
11 התחשבתי בפער בין סכום התביעה לסכומי החיוב הסופיים. כמו כן התחשבתי בכמות
12 הפרסומים של הנתבע לעומת כמות הפרסומים של הנתבעת.
13 ו. הנתבעת תישא בהוצאות משפט ובשכ"ט עו"ד בסך 2,000 ₪ בגין התביעה שכנגד אשר
14 נדחתה.

15
16
17 ניתן היום, כ"ו אלול תשפ"ב, 22 ספטמבר 2022, בהעדר.

18

19 יפעת אונגר ביטון, שופטת
20